

Aan

- **de voorzitters van de fracties in de Tweede Kamer der Staten-Generaal**
- **het Kabinet Rutte**

Nieuwegein, 22 mei 2012

Ref.: 1311/HKP/RH

Onderwerp: investeringsagenda bouw

AFNL: mist investeringsagenda voor herstel bouw in Lenteakkoord

Geachte dames en heren,

De sector bouw en infra blijft in zwaar weer verkeren. Het bouwvolume neemt in 2012 nog steeds verder af en ook voor 2013 is er geen zicht op groei van enige betekenis. Sterker nog, het bezuinigingsakkoord van vijf Tweede Kamerfracties en Kabinet maakt de vooruitzichten er voor de sector bouw niet beter op. Nog meer werknemers zullen - evenals dat de afgelopen jaren is gebeurd - de sector noodgedwongen moeten verlaten. Aannemersfederatie Nederland Bouw en Infra gaat er vanuit dat de Tweede Kamer en het Kabinet de komende periode daadwerkelijk actie ondernemen om de sector bouw en infra mee te helpen uit de crisis te komen aan de hand van een op korte termijn gezamenlijk uit te werken investeringsagenda. Voor de sector bouw is het uitgesloten hiermee te wachten tot na de verkiezingen of het tot stand komen van een nieuw regeerakkoord.

Lenteakkoord = bezuinigingsakkoord zonder toekomstvisie

Het door vijf Tweede Kamerfracties en Kabinet bereikte Lente-bezuinigingsakkoord, doet hieraan –ondanks het feit dat er wat maatregelen worden genomen om de woningmarkt te hervormen, geen goed. Aannemersfederatie Nederland Bouw en Infra (AFNL) begrijpt dat bezuinigingsmaatregelen noodzakelijk zijn. Echter, de Aannemersfederatie verwacht van Kabinet en Tweede Kamerfracties niet alleen bezuinigingsmaatregelen en rondpompen van geld door aan de ene kant een maatregel in te zetten om elders een gat te dichten. De Aannemersfederatie maakt zich in dit verband zorgen over het feit dat de permanente verlaging van de overdrachtsbelasting op woningen, wordt gefinancierd uit de belasting op woon-werkverkeer door de afschaffing van de onbelaste reiskostenvergoeding en het belasten van de auto van de zaak of leaseauto. Een voor de sector de facto vestzak–broekzak maatregel. Het argument in het bezuinigingsakkoord dat mensen dan dichterbij hun werk gaan wonen en de milieu- en filedruk wordt verminderd, is al lang niet meer van deze tijd. Mensen verhuizen niet meer vanwege hun werk. De Aannemersfederatie gaat er overigens vanuit dat de huidige fiscale maatregel in het kader van de bedrijfsbestelauto met betrekking tot woon-werkverkeer ongewijzigd blijft en niet opnieuw wordt bestempeld als privégebruik.

Opbrengst beperking hypotheekrenteaftrek inzetten voor btw-verlaging

De btw-verhoging van 19 naar 21% is voor de bouw- en infrasector bepaald geen populaire maatregel en zorgt voor extra verslechtering van de concurrentiepositie voor zowel nieuwbouw als renovatie.

Dat er iets moest gebeuren met de hypotheekrenteaftrek stond voor de Aannemersfederatie vast. Echter, de nu in het Lenteakkoord opgenomen maatregel zal de situatie voor starters - een cruciale categorie mensen die een deel van de woningmarkt weer op gang kan brengen - er niet beter op maken. Daarnaast leren de inmiddels gepubliceerde EIB-doorrekeningen dat beperking van de renteaftrek tot annuïtaire hypotheek negatieve effecten heeft op de woningbouwinvesteringen in de komende tien jaar. Overigens zou volgens datzelfde EIB de woningmarkt er bij gebaat zijn als de hiermee gegenereerde toekomstige €5,5 miljard aan belastinginkomsten (deels) worden teruggesluisd naar de woningmarkt. Maar dan niet –zoals het EIB voorstelt- alleen via de permanent lage overdrachtsbelasting, maar tevens via een verlaging van de btw op onderhoud en renovatie.

De aanpassing van de Nationale Hypotheekgarantie, waardoor alleen een beperkte groep er straks gebruik van kan maken, komt wel op een heel ongelukkig moment nu het in de woningmarkt slecht gaat. De Aannemersfederatie realiseert zich dat deze garantie voor een beperkte doelgroep was bedoeld. Maar deze garantie op dit moment terug draaien zet de huizenmarkt nog verder op slot en is funest voor de woningmarkt.

Versoepeling Ontslagrecht cruciaal / ww-betaling werkgevers niet zonder gevaar

De Aannemersfederatie is verheugd dat de vijf fracties en het Kabinet nu eindelijk stappen willen zetten in het versoepelen van het Ontslagrecht en de maximering van vergoedingen. Dit is cruciaal voor het functioneren van de arbeidsmarkt.

De WW wordt nu betaald via de sectorfondsen. De Aannemersfederatie vindt dat er voor gewaakt moet worden dat door de voorgestelde afdracht via de individuele werkgevers de premies niet boven de huidige sectorpremies uitstijgen. Dit zou een nieuwe klap voor de sector betekenen. Daarnaast schuilt er voor met name de kleinere bedrijven een groot gevaar in het door de werkgever laten betalen van het eerste half jaar ww-uitkering. Op dit moment gebeurt dit via de sector waarvoor collectief wordt gespaard; dit principe loslaten en de uitkering rechtstreeks op de werkgever verhalen, kan voor een kleine werkgever een enorme klap geven. Macro verandert er weinig, maar op microniveau kan dit voor ondernemers enorme gevolgen hebben.

Investeringsagenda in plaats van alleen lasten verzwaren

Helaas moet de Aannemersfederatie constateren dat Kabinet en Tweede Kamerfracties voor de sector bouw en infra tot een zeer onbevredigend pakket maatregelen zijn gekomen. Dit pakket legt de sector bouw slechts lastenverzwaringen op, hetgeen in deze economisch zeer slechte tijd onverstandig is. En als de bezuinigingen op infrastructuur worden doorgezet komen de maatregelen nog harder aan in de sector. Aannemersfederatie Nederland vindt het onzinnig nu te bezuinigen op infrastructuur, terwijl dit over drie á vier jaar weer moet worden ingehaald. Door deze bezuinigingsmaatregel zullen bovendien veel mensen de sector verlaten, die later weer hard nodig zijn om de infrastructuur op orde te brengen. Infrastructuur is een basisvoorziening die niet op de lange baan mag worden geschoven. Om het tij echt te keren en de bouw- en infrasector weer draaiend te krijgen en te houden moet een investeringsagenda gemaakt worden voor en met de sector. Nadrukkelijk moet

gekeken worden hoe economische groei te creëren; economische groei waarin de bouw een vliegwielfunctie heeft, gezien de spin-off naar andere sectoren.

Vernieuwingsslag bouw versnellen met anders denken

Deze investeringsagenda hoeft niet gekoppeld te zijn aan meer geld van de Nederlandse overheden, maar moet gepaard gaan met anders denken en anders aanwenden van middelen. Op dit moment worden bijvoorbeeld Europese structuurfondsen, maar ook nationale fondsen onvoldoende benut om de bouwsector te faciliteren. Volgens de Aannemersfederatie worden investeringslagen in Nederland nu node gemist. Dit terwijl de bouwsector rijp is om versneld een vernieuwingsslag te maken. De Aannemersfederatie hoopt dat Kabinet en Tweede Kamerfracties, nu de bezuinigingsdrang enigszins in het Lenteakkoord is neergeslagen, weer kunnen na- en meedenken over een investeringsagenda met een samenhangende visie op de bouwsector. Die slag zal moeten worden gemaakt om de sector bouw en infra weer een economische impuls te geven.

Benut andere financieringsmogelijkheden, bijv. via Europa en publiek/privaat

Cruciaal hierbij is te kiezen voor samenhangende maatregelen, die ieder voor zich een stuk dynamisering en vernieuwing meebrengen en gezamenlijk voor vertrouwen en ondernemend gedrag zorgen. Aanknopingspunten liggen er genoeg. Het stimuleren van de bouwsector in relatie tot de topsectoren is er één en een niet onbelangrijke. Hier kan de bouwsector een cruciale rol vervullen richting topsectoren om hen te faciliteren in hun behoeften aan fysieke infrastructuur en gebouwde omgeving. Actieve betrokkenheid van de bouw- en infrasector hierbij genereert niet alleen volume, maar ook de dringend gewenste innovatie in de bouw. De inzet hierbij van Europese subsidies, voor innovatieve ontwikkelingen via bijvoorbeeld structuurfondsen, Eurostars, EFRO of COST is cruciaal. Het beroep dat Nederland op dit moment doet op deze subsidies is zeer laag. Ook grensoverschrijdende activiteiten komen nog veel te weinig van de grond. De Nederlandse overheid zal dan wel bereid moeten zijn hierin mee te denken, want financiering vanuit Europa is meestal geen sinecure. Daarnaast is het zaak bij deze Europese fondsen, nationale financieringsbronnen te zoeken die de Europese kunnen 'losweken'. Dit, gezien de veelal door Europa gestelde voorwaarde dat aan Europese subsidie, nationale financiering is gekoppeld. Werkgevers en overheid hebben sowieso een verantwoordelijkheid om te stimuleren dat de sector minder louter binnenlands georiënteerd raakt.

Ook bieden diverse topsectoren interessante en innovatieve mogelijkheden voor bouw- en infrabedrijven voor nieuwe woon/zorgconcepten. Zo zal, in meerdere of mindere mate via publiek/private samenwerking, moeten worden geïnvesteerd in deze nieuwe woon/zorgconcepten, die met de toenemende vergrijzing en behoefte aan zo lang mogelijk zelfstandig wonen op steeds meer aftrek kunnen rekenen

Inzet op renovatie naoorlogse woningen en omvormen verouderde bedrijventerreinen

Een ander aanknopingspunt voor een groot potentieel van het toekomstig bouwvolume wordt gevonden in verduurzaming en renovatie van het na-oorlogse woningbestand. Overheden (rijks- en lagere), opdrachtgevers, financiële instellingen, institutionele beleggers en opdrachtnemers, moeten ook hier anders gaan denken. Maatwerkoplossingen moeten worden gezocht voor niet standaard situaties. Volgens de AFNL moeten nog dit jaar inventarisaties en werkplannen met gefaseerde aanpak worden gemaakt. Nu vol inzetten op (grootschalige) renovatie en restauratie bevordert bovendien de innovatie in de sector.

Verouderde bedrijventerreinen kunnen worden omgevormd tot land- en tuinbouwproductie en distributiecentra rond stedelijke agglomeraties, met voor de bouw- en infrasector uitdagende concepten rond aanleg, inrichting, logistiek, ontsluiting en energiehuishouding. Gelet op de schaal en complexiteit van de bouwopgave, zullen opdrachtgevers, opdrachtnemers en financiële instellingen nauw moeten samenwerken. Nagegaan moet worden in hoeverre fiscale en kredietfaciliteiten toereikend zijn om projecten van deze omvang te kunnen financieren.

Wij hopen dat u bovenstaande punten wilt meenemen bij de verdere uitwerking van het Lenteakkoord en dit bezuinigingsakkoord wilt aanvullen met een investeringsagenda. Wij zijn uiteraard graag bereid hierover met u van gedachten te wisselen.

Met vriendelijke groet,

Henk Klein Poelhuis
Voorzitter Aannemersfederatie Nederland Bouw en Infra